

TUUSULA SUOPELLONMÄKI

Johanna Seppä 2007

Kvartsisuonen kartoitus

f 145293:3

MUSEOVIRASTO

SISÄLLYSLUETTELO

ARKISTOTIETOJA	2
PERUSKARTTAOTE	3
ILMAKUVA	4
JOHDANTO	5
SIJAINTI JA MAASTO	5
TUTKIMUSMENETELMÄT	5
HAVAINNOT KAIVAUSALUEELTA	6
LÖYDÖT	6
KAIVAUKSEN TULOKSET	7
NEGATIIVILUETTELO	8
DIALUETTELO	8
KARTTALUETTELO	8
KUVATAULUT	9
KORKEUSPROFIILI	14
KARTAT	15

ARKISTOTIETOJA

Mj-tyyppi mahdollinen kvartsilouhos
Ajoitus kivikautinen?
Lukumäärä 1
Peruskartta 204305 Hyrylä
Koordinaatit p = 6693118, i = 3389364, z = 53
Koordinaattiselite GPS-mittaus
Maastomerkinä ei
Pinta-ala 1 x 3 m
Rajaustarkkuus tarkka, maastokartoitus
Etäisyystieto Tuusulan kirkosta 9,2 km etelälounaaseen

OMISTAJATIEDOT

Alue/rekisterikylä Ruotsinkylä
Tila 858-411-31-3 Lentoasema
Lisätietoja Yhteyshenkilö Markku Aaltonen
 Ilmailulaitos Finavia
 Lentokenttäteknikka
 PL 50
 01531 Vantaa

ARKISTOTIEDOT

Aikaisemmat tutkimukset ja löydöt inventointi 1965 Jaakko Sarkamo KM 16909 kvartsia (kohde nro 5)
 inventointi 2006 Kirsi Luoto (kohde nro 5)

KARTOITUS

Aika 8.–10.2008
Löydöt kvartsia ei talletettu
Karttaotteet Pk 204305 Hyrylä 1:20000
Kuvat f145293:1-19, D61194:1-8

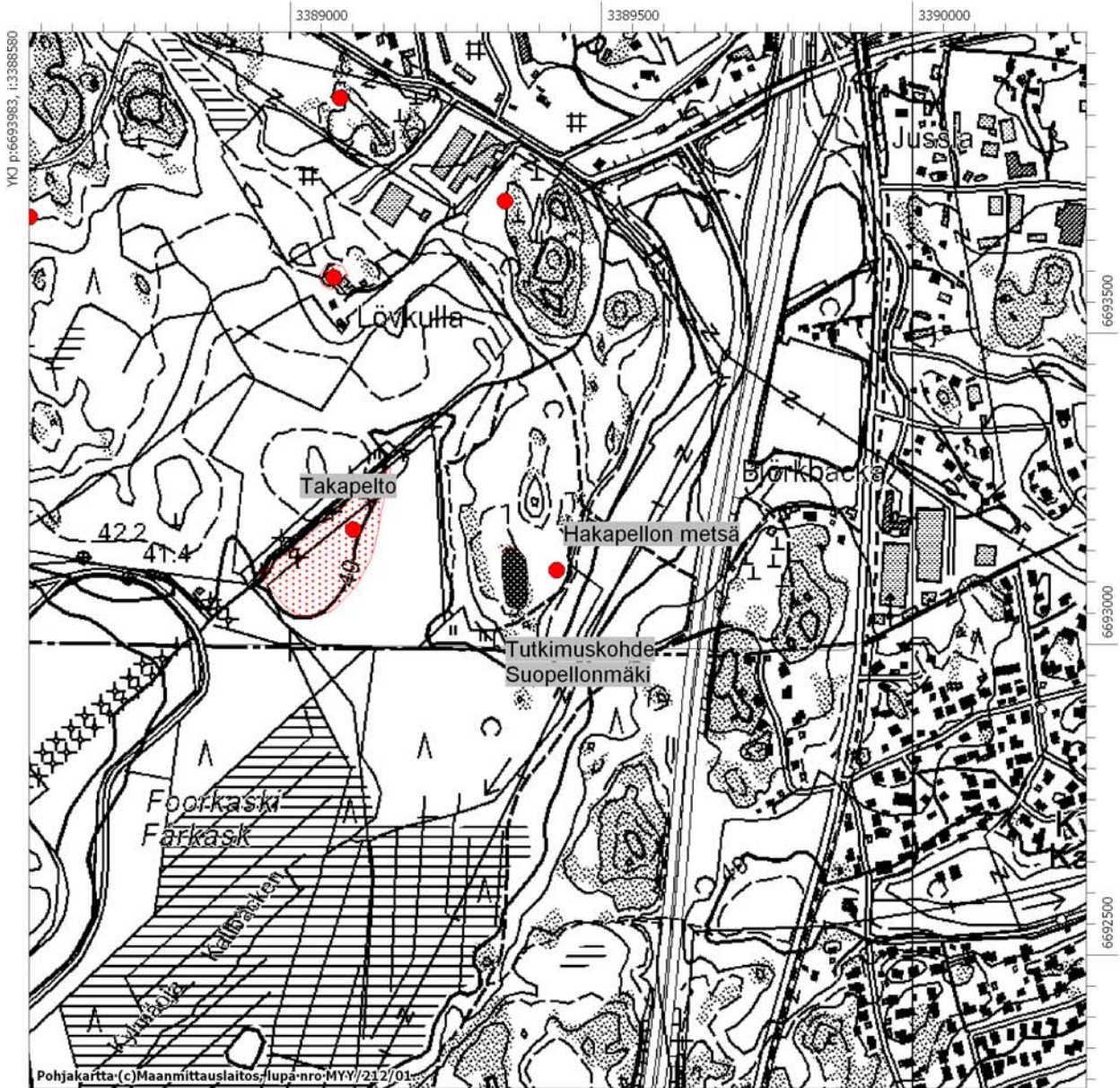
KOHDEKUVAUS

Kvartsisuoni, jota on inventointihavaintojen perusteella arveltu mahdolliseksi kivikautiseksi raaka-aineen hankintapaikaksi, kvartsilouhokseksi.

Peruskarttaote 204305 Hyrylä

Tuusula Suopellonmäki 858010005

 Kvartsisuoni
 $p = 6693118, i = 3389364, z = 53 \text{ m mpy}$

Tuusula Suopellonmäki
Sijainti merkittynä ilmapuuvaa

Ilmapuuvan lähde Ilmailulaitos Finavia, ei mittakaavassa

JOHDANTO

Helsinki-Vantaan lentoaseman pohjoispuolisen rullausradan rakentamisen vaikutusalueelta tunnettiin rauhoitettu muinaisjäännös, Suopellonmäki-niminen kvartsilouhos (muinaisjäännösrekisterinumero 858 01 0005). Muinaismuistolain 15 § nojalla louhoksella suoritettiin arkeologisia tutkimuksia ennen rullausradan rakennustöiden aloittamista. Tutkimukset käsittivät kvartsilouhoksen ja sen ympäristön dokumentoinnin. Maastotöihin käytettiin kolme työpäivää. Dokumentointi suoritettiin 8.–10.10.2007. Tutkimuksen johtajana toimi Johanna Seppä, piirtäjänä Kirsi Koskela Museovirastosta ja apulaisina kaksi arkeologian opiskelijaa, Jasse Tiilikkala ja Jarkko Saipio.

Helsingissä 18.4.2008

FM Johanna Seppä

SIJAINTI JA MAASTO

Kvartsisuoni tai –louhos sijaitsee havumetsän ympäröimällä graniittikalliolla noin 300 metriä luoteeseen Tuusulan moottoritietä Vantaan ja Tuusulan rajalta laskettuna. Kalliomäen pohjoispuolelle kulkee Lammaskaskentie, joka on suljettu puomilla ja johtaa lentokentän aidan sisäpuolelle (lukittu portti). Kalliomäki on etelä-pohjoissuuntainen harjanne, jolla on useita avokallioita näkyvissä. Suoni on mäen eteläosan korkeimmalla kalliopaljastumalla. Mäen länsi- ja itäpuolella on peltonotkelmat, lounaispuolella on ollut Lammaskasken (Fårkask) kosteikko ja Kylmäoja, jotka ovat nykyisin lentokentän aluetta. Mäen luoteispuolella olevalla pellolla on Takapelto –niminen kivikautinen asuinpaikka (858010004). Mäen laen korkeus on noin 53 m mpy.

TUTKIMUSMENETELMÄT

Tutkimuksen tarkoituksena oli kartoittaa kvartsisuoni ja arvioida sen mahdollista jatkotutkimustarvetta. Suoni on jo vuoden 1965 inventoinnin aikaan kuorittu turpeesta ja muutamia kvartseja on kerätty talteen. Siksi arveltiin, että mahdolliset löydöt eivät olisi enää alkuperäisillä paikoillaan, eikä niiden tarkka kartoittaminen ja mittaaminen olisi tarpeellista. Kvartsisuoni kuorittiin ohuesta sammalpeitteestä ja sen kohdalle luotiin koordinaatisto maaston mukaan. Karttapohjoinen oli suuntaan 380 goonia ja kaivauksen x-akseli kasvoi pohjoiseen ja y-akseli itään. Suuntaamiseen käytettiin kalliolle vedettyjä kelamittoja ja bussolia ja koordinaattipisteet merkittiin kallioon maalilla. Löydöt otettiin talteen 1x1 metrin ruuduissa. Kvartsisuoni puhdistettiin esiin ja kartoitettiin mittakaavassa 1:50. Korkeuskiin-
topisteenä käytettiin kallion korkeinta kohtaa, joka Finavian toimittaman ilmakuvakartan perusteella on 53,10 m mpy (järjestelmä N43). Puhdistettu alue ja suonen lohkot pintavaa-
ittiin ja valokuvattiin. Kalliosta vaaittiin korkeusprofiilit pituus- ja poikkisuuntaan.

Koko kallioaluetta haravoitiin muiden suonien löytämiseksi, mutta tämä näytti olevan alueen suurin. Muut jäkälän alta paljastetut suonet olivat pieniä. Kallion laen notkelmiin ja suonen alapuoliseen itärinteeseen yritettiin kaivaa pieniä koekuoppia lapiolla. Kalliolla ei ollut irtonaista mineraalimaata ja kallion alapuolella oli lohkariekkoa.

HAVAINNOT KAIVAUSALUEELTA

Kalliolla näkyi jo ennen puhdistamista sammalen joukossa kvartsimurua, pieniä rapautuneita kvartsikappaleita. Puhdistettaessa huomattiin, että murut ovat nimenomaan suonien kohdalla, eivätkä näytä levinneen laajemmalti kalliolle. Suoni oli osittain aivan paljaana, vain portaittain itäpää oli paksumman multakerroksen peitossa. Tätä osaa suonesta oli inventointikertomuksen valokuvan perusteella paljastettu näkyviin jo vuonna 1965. Suonen laajimman osan pituudeksi mitattiin kolme metriä ja leveydeksi 50–75 cm. Suoni jatkui kalliolla katkonaisesti länteen, katso panoraamakuva sivulla 12.

Louhikkoon, kallion itäpuolelle kaivettu koekuoppa oli löydötön. Maaperä oli hiekkaa. Koekuoppia kaivettiin myös mäen päälle, kallion länsipuolelle. Maaperä oli soraa ja märkää hiesua. Yhdestä koekuopasta löytyi myös kvartsin irtokappaleita (sijainti, katso yleiskartta), mutta nekaan eivät näytä isketyiltä. Koekuopan sijainti GPS-paikantimella mitattuna oli $p = 6693140$, $i = 3389310$.

Historiallisen ajan havaintoina kalliolla oli pienistä kivistä rakennettuja aidanseipään tukiveyksiä rivissä sekä ruostunutta piikkilankaa.

LÖYDÖT

Puhdistetulta alueelta löytynyt kvartsi otettiin talteen lähempää tarkastelua varten. Kvartsia löytyi vähän suonien kokoon verrattuna ja kappaleet olivat pieniä, suurimmaksi osaksi pientä murua. Yhteensä kvartsia kerättiin 1502,4 grammaa, kovin pieni määrä näinkin laajasta suonesta. Kvartsissa tai suonessa ei voitu nähdä ihmisen tekemiä louhinnan merkkejä. Irtokappaleet eivät olleet muodoltaan mitenkään iskoksen omaisia. Kappaleita tarkasteltiin mikroskoopilla, mutta työstöjälkiä ei näkynyt.

Suoni oli kyllä portaittain lohkeillut, mutta pinnaltaan sileäksi kulunut eikä pintarakenteessa näkynyt käsittelyn tai iskemisen jälkiä. Kvartsi ei ollut erityisen hyvälaatuista, siinä oli paljon maasälpää ja sulkeumia.

Luontaiseksi tulkittua kvartssia ei talletettu Kansallismuseon kokoelmiin. Aikaisemmat löydöt suonesta on luetteloitu numerolla KM 16909.

Kvartsin määrä grammoina
kaivausruuduissa:

X	Y	PAINO
98	496	5,6
98	497	5,4
99	496	8
99	497	24,3
99	498	3
99	499	20,9
99	500	17,5
99	501	13,6
99	503	7,6
100	496	10,7
100	497	1
100	498	41,2
100	499	114,5
100	500	253,8
100	501	289
100	502	268
100	503	26,1
100	504	26,6
101	497	3,1
101	499	26
101	500	90,1
101	501	203,3
101	502	43,1

Suonesta noin 100 metriä luoteeseen toiselta avokalliolta löytyi kallion pinnalta historiallisen ajan hiomaliippa, ei kuitenkaan tehdasvalmisteinen. Liippa kuvattiin, mutta sitäkään ei talletettu. Löytökohdan sijainti mitattiin GPS-paikantimella: p = 6693201, i = 3389308. Löytökohta on merkitty yleiskarttaan.

KAIVAUKSEN TULOKSET

Kvartsisuoni kartoitettiin, mutta kvartsimateriaalin perusteella todettiin, että ilmeisesti kyseessä ei ole esihistoriallinen kvartsilouhos. Vuoden 1965 inventoinnissa se on mainittu vain mahdollisena louhoksena. Läheisen kivikautisen asuinpaikan perusteella on arveltu, että suonta olisi voitu käyttää kvartsiraaaka-aineen louhintaan. Vuoden 2008 kartoituksen perusteella suoni on lohkeillut portaittain luonnon, ei ihmisen toiminnan seurauksena. Kohde ei siis ole rauhoitettu muinaisjäännös eikä ole esteenä rullaustien rakentamiselle. Kohde on kartoitettu ja kaikki irtonainen kvartsiaineisto on kerätty pois, kohde on loppuun tutkittu.

NEGATIIVILUETTELO
TUUSULA SUOPELLONMÄKI
Kuv. Johanna Seppä 2007

145293:1	Kvartsisuoni ennen puhdistusta. Idästä.
145293:2	Työkuva. Kvartsisuonta puhdistetaan.
145293:3	Työkuva. Kvartsisuonta puhdistetaan.
145293:4	Työkuva, panoraama. Kvartsisuonta kartoitetaan. Kirsi Koskela piirtää.
145293:5	Työkuva, panoraama. Kvartsisuonta kartoitetaan. Kirsi Koskela piirtää.
145293:6	Panoraama. Puhdistettu alue kallion laella. Etelästä.
145293:7	Panoraama. Puhdistettu alue kallion laella. Etelästä.
145293:8	Kvartsisuoni pudistettuna. Koillisesta.
145293:9	Lähikuva suonon itäpäästä. Idästä.
145293:10	Panoraama. Yleiskuva puhdistetusta kalliosta. Pohjoisesta.
145293:11	Panoraama. Yleiskuva puhdistetusta kalliosta. Pohjoisesta.
145293:12	Panoraama. Yleiskuva puhdistetusta kalliosta. Pohjoisesta.
145293:13	Yleiskuva kalliosta. Koillisesta.
145293:14	Panoraama. Lähikuva koko suonesta. Kuvattu ylhäältä pohjoispuolelta.
145293:15	Panoraama. Lähikuva koko suonesta. Kuvattu ylhäältä pohjoispuolelta.
145293:16	Panoraama. Lähikuva koko suonesta. Kuvattu ylhäältä pohjoispuolelta.
145293:17	Panoraama. Lähikuva koko suonesta. Kuvattu ylhäältä pohjoispuolelta.
145293:18	Lähikuva. Kalliolta löytynyt hiomaliippa.
145293:19	Ryhmäkuva. Vasemmalta Jasse Tiilikkala, Jarkko Saipio, Kirsi Koskela ja Johanna Seppä.

DIALUETTELO
TUUSULA SUOPELLONMÄKI
Kuv. Johanna Seppä 2007

D61194:1	Kvartsisuoni ennen puhdistusta. Idästä.
D61194:2	Työkuva. Kvartsisuonta puhdistetaan.
D61194:3	Työkuva. Kvartsisuonta kartoitetaan. Kirsi Koskela piirtää.
D61194:4	Kvartsisuoni pudistettuna. Koillisesta.
D61194:5	Lähikuva suonon itäpäästä. Idästä.
D61194:6	Yleiskuva puhdistetusta kalliosta. Pohjoisesta.
D61194:7	Lähikuva koko suonesta. Kuvattu ylhäältä pohjoispuolelta.
D61194:8	Lähikuva. Kalliolta löytynyt hiomaliippa.

KARTTALUETTELO
TUUSULA SUOPELLONMÄKI
Piirtänyt Kirsi Koskela

	Aihe	Mk	koko	sivu
1.	Yleiskartta	1:2000	A3	15
2.	Tasokartta	1:50	A3	16

TUUSULA SUOPELLONMÄKI
Johanna Seppä 2007

f 145293:13
Yleiskuva kalliosta. Koillisesta.

f 145293:3
Työkuva. Kvartsisuonta puhdistetaan.

Kuv. J. Seppä 2007

TUUSULA SUOPELLONMÄKI
Johanna Seppä 2007

f 145293:4 ja 5

Panoraama. Kvartsisuonta kartoitetaan. Kirsi Koskela piirtää.

Kuv. J. Seppä 2007

TUUSULA SUOPELLONMÄKI
Johanna Seppä 2007

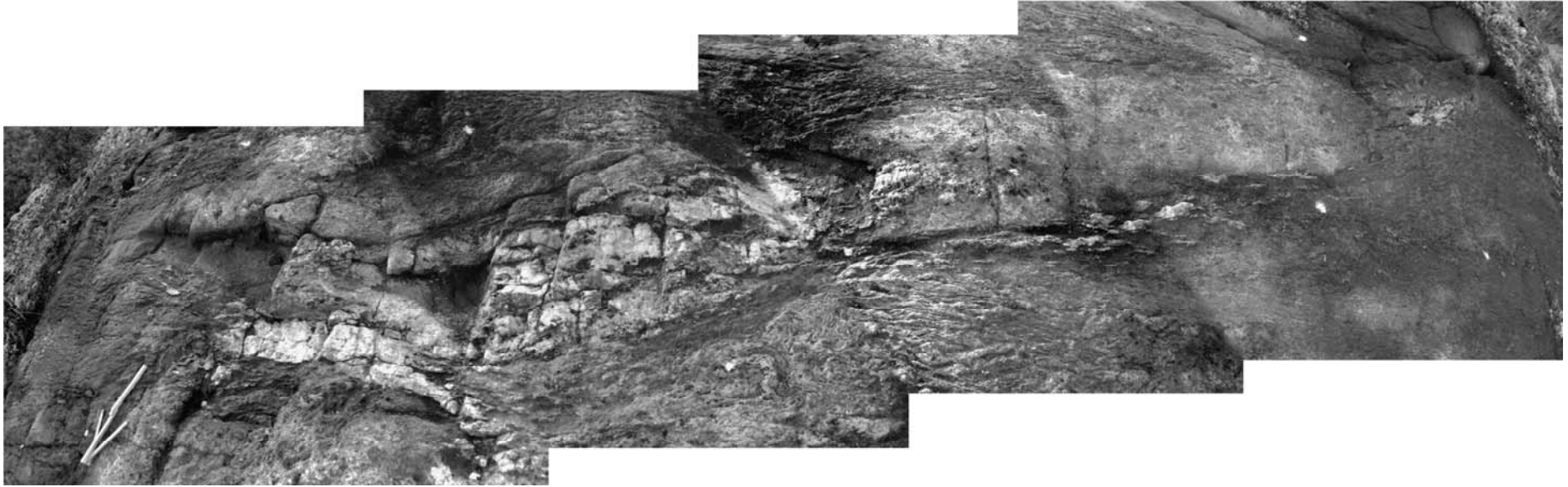

f 145293:12, 11, 10

Panoraama. Yleiskuva puhdistetusta kalliosta. Pohjoisesta.

Kuv. J. Seppä 2007

TUUSULA SUOPELLONMÄKI
Johanna Seppä 2007

f 145293:7, 6, 5, 4

Panoraama. Lähikuva koko suonesta. Kuvattu ylhäältä pohjoispuolelta.

Kuv. J. Seppä 2007

TUUSULA SUOPELLONMÄKI
Johanna Seppä 2007

f 145293:18
Kalliolta löytynyt hiomaliippa.

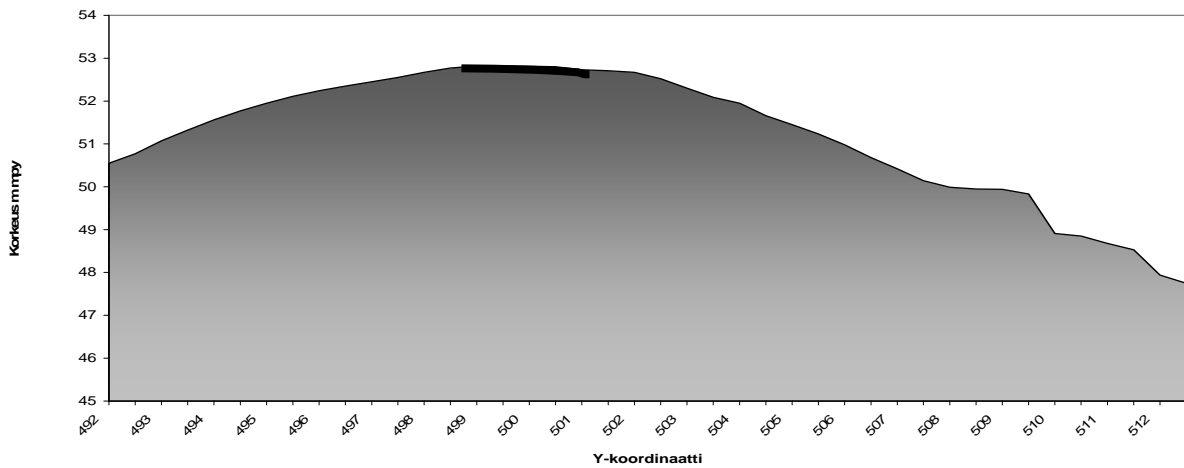

f 145293:19
Ryhmäkuva. Vasemmalta Jasse Tiilikkala, Jarkko Saipio, Kirsi Koskela ja Johanna Seppä.

Kuv. J. Seppä 2007

TUUSULA SUOPELLONMÄKI
Johanna Seppä 2007

Korkeusprofiili 100/492-512
 lännestä itään
 Piirt. Kirsi Koskela

TUUSULA SUOPELLONMÄKI
Johanna Seppä 2007

Korkeusprofiili 112-86/500
 pohjoisesta etelään
 Piirt. Kirsi Koskela

